

‘HECE TAŞLARI’ ÜZERİNE

İrfan GÖRKAŞ

Ey dost,

Hemen belirtmeliyim ki dostu ‘aziz’le mi nitelemeliydim yoksa ‘kadim’le mi? Bilemedim. O nedenle hitabımda sadece/salt ‘dost’u tercih ettim.

İmdi geçen gün Hece Taşları'nın 4. Sayısının mailinde, dergiyi okuyup düşüncelerimi paylaşmamın zat-ı âlinizi mutlu edeceğini ifade etmişsiniz. Tabii ki memnuniyetle okuyabilir, üzerinde düşünebilirim. Çünkü Hece Taşları, mailimde görünürde olduğunda, getirdiği dost sıcaklığıyla içimi ısıttı, terennüm ettiği dost şiirleriyle hüznümü dağıttı. Çünkü o fakiri dostla buluşturdu, dostla yüz yüze getirdi. Ancak dostu dostla buluşturan bir şiir ve edebiyat dergisi söz konusu olduğunda fakirin düşüncelerinin kıymet-i harbiyesinden ne kadar söz edilebilir onu bilmiyorum.

Ey dost, söze bizim oralardan başlamalıyım. Biliyorsun ki hece taşı, bizim oralarda, ‘mezar taşı’na deniyordu. Bu durumda şu soruyu sormam gerekiyor: Gerçekte mezar taşı nedir? Onu diğer taşlardan ayıran şey/ler ne/ler/dir?

Soruyu düşündüğümde bir sözlüğe baktım. Sözlük hece taşını, bizim oralardaki kullanıma benzer şekilde, ‘halk ağzında mezar taşı’ diye veriyordu. Sözlüğe bakılırsa Hece taşını mezar taşından ayıran şeydi, ‘halk ağzı’ydı.

Bir başkası ‘mezar taşı anlamına gelen’ dedikten sonra ‘Yunus Emre'nin mısralarında yer alan tamlama’ diye ilave ediyordu. Bu demekti ki Yunus Emre, şiirinde mezar karşılığında ‘halk ağzı’nı kullanmıştı. Merak ettim, Koca mütefekkir Yunus’a baktım.

Yunus, mezarı, mezarda yatandan, yani ‘göçen/ölü’den hareketle tanımlıyordu. Ölü, yalancı dünyaya konup göçen kimseydi. Üzerinde otlar bitendi. O bir değil birçoktu. Kimi masum, kimi güzel yiğitlerdi. Tenleri toprağa gark olmuştu. Bütün bunlar ‘takdir’di. Hem öyle bir takdir ki onların kirpikleri, kaşları dökülmüştü. Sadece geriye kalan tek bir şey vardı: “Başları ucunda hece taşları”.

Öyleyse diyebilirim ki hece taşlarının gerçekte iki anlamı vardı. Birincisi sözlüklerin ‘halk ağzı’ dediği, bizim oralardaki anlamdı. Yunus Emre onu almış, şiirinde kullanmış, hece taşının hakikatini ortaya koymuştu. Ölüden geriye kalan, ölünün başı ucundaki hece taşları. Bu demektir ki mezar taşının hakikati iki şeyi içeriyordu. Birisi olanı, bozulanı ve yok olanı. İkincisi geriye kalanı, kalıcı olanı. Birincisi toprağa gark olmuş ölüydü, ikincisi mezar taşının kendisi. Her ikisi bir hakikatti. Bu bağlamda denilebilir ki ikincisi birincisinin remzidir. Böylece okuyucu birincisinden ikincisine ulaşıyordu. İkinci olarak ikincisi, birincisinden daha ötesini imliyor, ötelere sezdiriyordu. Yunus bu durumu kader/takdir olarak ifade ediyordu. Bu iki sebeple Hece taşları vuslatın bir aracıydı. Araç bir taraftan olanı, bozulanı, değişeni, diğer taraftan kalanı, kalıcı olanı işaret ediyordu.

Ey dost, ikinci hece taşları, bizim oralardaki hece taşlarından oldukça farklı bir hece taşları anlamını içeriyor. İkinci hece taşları, öncelikle açtığımda mailimde beliriveren bir hece taşlarıydı. Mailimdeki hece taşları dost sıcaklığının, dost estetiğinin elektronik bir biçimiydi. Her sayısı aksatılmadan ulaşan bir ‘şiir dergisi’. Elektronik (e) bir dergi. Bu demektir ki Hece Taşları elektronik dergideki şiirlerdi. Elektronik veya bir başka tür şiir dergisi nasıl olurdu, bilmiyorum. Bu ifadem, edebi dergileri hiç görmedim, bilmiyorum anlamına gelmemektedir. Benim için ‘edebi dergi’ anlamıyla Hece Taşları, elektronik de olsa dostla aramızdaki aziz/kadim bağıdı. Bu husus onun özel-farklı anlamını oluşturmaktadır. O nedenle bir şiir dergisinin mahiyetine dair merakım ve tecessüsle yüklü gözlerim beni Hece Taşları'nın ilk sayısına götürdü.

Ey dost ilk sayıda tanımladığımız ‘hece taşları’ giriş yazısı, bir şiir dergisinin mahiyetinin ipuçlarını veriyor gibiydi. Dostun ilk sayı tanımlamasına bakılırsa, öncelikle hece taşları, edebiyat ülkesine ait bir varlık, geleneksel eski deyimle bir ‘mevcud/iyet’ olarak görünmekteydi.

Edebiyatın bir diğer adı, ‘tefekür’ olarak belirtilmişti.

Edebiyat yahut tefekkür ülkesinin etrafı ise surlarla kaplıydı. Surlar girişe izin vermiyordu. Ülkeye giriş ancak surda bir gedik açmakla mümkündü.

Surda gedik açmak ise bir cehdi, bir gayreti, bir çabayı gerektirmekteydi. İşte bu cehd, şiir cehdidir ve şiir cehdi sevdasız olmazdı, olamıyordu. Sevda ise ancak nefsin üstüne basarak yürümek, yola düşmek ve yolda yürümek, yoldaş/haldaş olmakla mümkündü. Yani hem yolda olmak, hem yoldaş bulmak gerekmekteydi. Geleneğin teknik terimiyle hareket. Hareket varsa, bir hareket ettiren, harekete geçiren de olmalıydı. Geleneğimizin bir diğer deyişiyle bu hareket hali 'fethe, yani fetih yolculuğuna çıkmak'tı. Özel terimle, şiir yazmaktı. Şiir ise bilgisiz ve rehber/usta/siz gerçekleşmezdi. Bunlar dostun 'şiir anlayışı'ydı, yolun rehberi ise 'gelenek'ti.

Ey dost, Hece Taşlarını temellendiren bu ifadelerin, aynı zamanda kadim dostun hareketini/yolunu/fethini anlattığını biliyorum. Yani dost, Hece Taşlarında dostu ve çıktığı yolculuğu anlatıyordu. Öyle anlaşılıyor ki dost, tek başına bir yola çıkmıştı. Çıktığı bu yolculukta kervana kaç adamın katılacağını merak ediyordu. Sevgi/li/yle çıkılan bir Şiir/Fetih yolculuğunda acaba nicelik önemli miydi? Niceliğin önemli olduğu fetihleri tabii ki gelenekten örnekleyebilirsiniz. Ancak en az onlar kadar niteliği önemseyen fetih geleneklerinin varlığını da biliyoruz. O halde aziz dost niceliğe takılmamalı. Önemli olanın, karınca misali 'yolda olmak', Sakarya misali 'şiire akmak' diye düşünüyorum. Zat-ı âliniz, bu hususu geçmişle gelecek arasında inşa edilen bir köprü olarak tanımlıyor, remzini "Mostar Köprüsü" gibi aslına uygun olarak yeniden inşası diye ifade ediyorsunuz. Ancak kalıcı bir köprünün tek başına inşa edilmesi zorluğunun da farkındayım, bu anlamda size katılmaktayım. Keşke şair olsaydım da köprü inşasında yolunuza katkıda bulunabilseydim.

Hece taşlarının mahiyetini, temellendirmenizde yer alan Rehber kavramının sadece gelenek olmadığının, ilaveten aynı zamanda 'çıkılan yolda, gölgesinden uzun adamlar'ı imlediğini görüyorum. Bunun anlamı, rehberler, gelenekte 'izleri' olanlardır. Hece Taşlarındaki dost ise çıktığı şiir/fetih yolunda izlere basa basa yürüyerek, izlerden hareketle yeni bir yol açma gayreti içindedir. Diğer bir deyimle dost, bir 'yeni rehber' olma iddiasındadır. Bu demektir ki Hece Taşları, rehberlerin izlerinden hareket eden bir rehberle çıkılan yoldur, bir şiir yoludur. Doğal olarak bu yolun dergisi, bir şiir dergisi olarak Hece Taşları'dır.

Aziz dost, buraya kadar belirttiklerim, Hece Taşları'nın olanları. Oysa bir mevcudiyet olarak Hece taşlarının bir de olması gerekenleri var. Öncelikle Hece Taşları, hece taşları olmalı. Bununla iki şeyi kastediyorum. Birincisi tasavvufun terimiyle 'kendisi' olmalı. Kendisi olmak, kendini bilmekle mümkündür. Kendini bilmek ise bir mevcudiyeti 'rabb'ine götürür. Yani vuslatı gerçekleştirir. Her biri bir şiir olan Hece Taşları işte bu vuslatın aracı olmalıdır. Bunun diğer adı, kesretten vahdete, Cemal'den Cemil'e gitmektir. İşte bu hem dostun hem Hece Taşlarının şiir yolu ve anlayışıdır. Diğer adıyla sizin 'gelenek' dediğiniz şey.

İkinci olması gereken, Hece taşlarının hece taşlarını içermesidir. Teşbihte hata olmaz demişler, kastettiğim 'içindeki içinde olmak (Fihi mafih)' gibi bir şey. İçindeki içinde olmaya, aslında, ilk sayıda bir başlangıç yapılmış, ama daha sonra arkası gelmemiş. Oysa biz yeni bir yol açacak isek, açtığımız bu yol önceki izlerin izlerini taşıyacaksa, bu demektir ki Hece Taşları, öncelikle hece taşlarının izlerini içermeli. Yani olan, değişen, yeniden mevcudiyet kazanan Hece Taşları, Selçuklulardan başlayan, Osmanlıda zirveleşen, ebediliğin, kalıcılığın sembolü/remzi haline gelen hece taşlarını sayfalarına taşımaları, onları içine almalı, yani onların her birisine bir sayıda görüntüsüyle birlikte yazısına/şiirine yer vermelidir. Böylece girişte sözünü ettiğimiz hece taşlarındaki ebedilik, kalıcılık 'yeni Hece Taşları'nda yeniden mevcudiyet kazanacak ve iki hece taşının anlamlı vuslatı gerçekleşecektir.

Selam ve dua ile.